

08.11.2017

Nagroda POLIN 2017 - znamy nominowanych!

W tym roku po raz trzeci zostanie przyznana Nagroda POLIN. Spośród blisko 80 kandydatów z całej Polski kapituła konkursu wyłoniła 6 nominowanych. Nagroda POLIN jest przyznawana przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN osobom, organizacjom lub instytucjom aktywnie działającym na rzecz ochrony pamięci o historii polskich Żydów. Ogłoszenie laureata 3. edycji konkursu nastąpi 28 listopada podczas uroczystej gali w Muzeum POLIN.

W tegorocznej edycji konkursu Nagroda POLIN kapituła pod przewodnictwem Mariana Turskiego spośród blisko 80 kandydatów, zarówno osób prywatnych, jak i instytucji, wyłoniła 6 działaczy. Są to:

- **URSZULA ANTOSZ-REKUCKA** katechetka, która w Mszanie Dolnej od lat dba o pamięć o dawnych żydowskich mieszkańcach. Przybliżyła piękno żydowskiej kultury, edukuje uczniów w poszanowaniu dla innych wyznań i kultur.
- **ALEKSANDRA BURĄ** polonistka, która od 20 lat swoimi wartościowymi działaniami aktywnie przywraca i chroni pamięć o historii polskich Żydów, w szczególności dawnych mieszkańców Żywca i okolic. W ramach programu „Bliżej siebie. Historia i kultura dwóch narodów” organizuje spotkania młodzieży polskiej i żydowskiej.
- **JOLANTA KRAWCZYKIEWICZ** w Słupsku współtworzy edukację mieszkańców w zakresie żydowskiej kultury, obyczajów, religii, sztuki i literatury. Inicjatorka Dni Kultury Żydowskiej oraz upamiętniania miejsc związanych z przedwojennymi żydowskimi mieszkańcami Słupska; dyrektorka Słupskiego Ośrodka Kultury.
- **DARIUSZ PACZKOWSKI** jest grafficiarzem, działaczem społecznym i animatorem kultury. Od 1987 roku nieprzerwanie zwraca uwagę na problem antysemityzmu, ksenofobii, faszyzacji sfery publicznej, dyskryminacji ze względu na płeć czy łamanie praw człowieka. Jest autorem żywieckiego, szeroko komentowanego w mediach muralu „Żydów nosimy na rękach... Za granicę miasta”.
- **JOANNA PODOLSKA** jest dyrektorem łódzkiego Centrum Dialogu im. Marka Edelmana. Zajmuje się historią łódzkiej społeczności żydowskiej. Dzięki jej pracy żydowska Łódź nie jest wspomnieniem o minionym przemysłowym mieście, ale staje się tętniącym życiem elementem teraźniejszości.
- **IRENEUSZ SOCHA** od blisko 40 lat działa na rzecz ocalenia śladów kultury i obecności Żydów w Dębicy. Żydowskie ślady i pamiątki w tej miejscowości – w tym cmentarz żydowski i teren getta – ocalały lub zostały uporządkowane dzięki jego inicjatywie i współdziałaniu.

Od 2015 roku – pierwszej rocznicy otwarcia Wystawy Stałej pt. „1000 lat historii Żydów polskich” – laureatami Nagrody POLIN są osoby lub organizacje, które swoimi działaniami chronią pamięć o historii polskich Żydów oraz przyczyniają się do kształtowania wspólnej przyszłości, wzajemnego zrozumienia i szacunku pomiędzy Polakami a Żydami.

- Nagrodę przyznajemy osobom, organizacjom i instytucjom, które w ostatnich latach przyczyniły się do ożywienia pamięci o historii polskich Żydów, do budowania zrozumienia i szacunku między Polakami a Żydami. Wiemy, takich inicjatyw jest wiele, zarówno w dużych, jak i małych miastach. Ludzie, którzy poświęcają im swój czas i energię, zasługują na wdzięczność i wyróżnienie – mówi Dariusz Stola dyrektor Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Konkurs składa się z dwóch etapów: w pierwszym zgłoszenia są zbierane i weryfikowane, a w drugim laureata Nagrody POLIN wyłania kapituła. Co istotne, nagradzający mogą również przyznać wyróżnienie, zaś Dyrektor Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN prof. Dariusz Stola – Nagrodę Specjalną.

W trakcie gali wręczenia Nagrody POLIN 2017, która odbędzie się w Muzeum Historii Żydów Polskich 28 listopada 2017, zwycięzca otrzyma rzeźbę autorstwa Barbary Falender oraz nagrodę finansową w wysokości 10 tysięcy złotych ufundowaną przez Tomka Ulatowskiego i Ygala Ozechova, Znamienitych Darczyńców Muzeum POLIN. Darczyńcy ufundowali także nagrody pieniężne dla wyróżnionych przez Kapitułę konkursu.

Pierwszym laureatem Nagrody POLIN 2015 został Tomasz Pietrasiewicz, twórca i dyrektor Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie, który od 1998 roku realizuje szereg projektów edukacyjno-artystycznych poświęconych dziedzictwu lubelskich Żydów. Kolejno laur trafił do Jacka Koszczana, założyciela i prezesa Stowarzyszenia Na Rzecz Ochrony Dziedzictwa Żydów Ziemi Dukielskiej – Sztetl Dukla. Kapituła konkursu postanowiła przyznać wyróżnienia także dwóm osobom. Wyróżnienie otrzymali: Robert Augustyniak, inicjator działań związanych z przywracaniem pamięci o społeczności żydowskiej Grodziska Mazowieckiego oraz Mirosław Skrzypczyk, nauczyciel i animator kultury pracujący na rzecz dziedzictwa żydowskiego w Lelowie i w Szczekocinach. Nagrodę specjalną otrzymał Jan Jagielski z Żydowskiego Instytutu Historycznego za całokształt działalności.

Członkowie kapituły konkursowej:

- Marian Turski, Przewodniczący Rady Muzeum - Przewodniczący Sądu Konkursowego,
- Dariusz Stola, Dyrektor Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN,
- Paula Sawicka, Przewodnicząca Rady Programowej Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii „Otwarta Rzeczpospolita”,
- Grażyna Pawlak, Dyrektor Fundacji im. Profesora Mojżesza Schorra,
- Piotr Wiślicki, Przewodniczący Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce,
 - Laureaci Nagrody POLIN z 2015 oraz 2016 roku.

Więcej informacji o konkursie Nagroda POLIN: www.polin.pl/pl/nagroda

INFORMACJE O NOMINOWANYCH:

URSZULA ANTOSZ-REKUCKA

Urszula Antosz-Rekucka to bardzo nietypowa katechetka, która w Mszanie Dolnej od lat dba o pamięć o dawnych żydowskich mieszkańcach. Przybliża piękno żydowskiej kultury, edukuje uczniów w poszanowaniu dla innych wyznań i kultur, czasem płacąc stygmatyzacją, czy narażeniem na antysemickie wyzwiska. Mówi, że „wkalkulowała to w koszty”, by walczyć o godną pamięć niewinnych ofiar, które wycierpiały znacznie więcej od niej.

Od wielu lat bierze z młodzieżą udział w licznych ogólnopolskich i międzynarodowych projektach – m.in. „Przywróćmy pamięć”, „Zachować pamięć. Historia i kultura dwóch narodów”, „Krokus” upamiętniającym młode ofiary Holokaustu, „Żonkile”, #weRemember, „Oblicza dialogu. Młody Asyż. Młodzież na rzecz tolerancji i pokoju”. Zorganizowała również spotkania z młodzieżą z Izraela w Mszanie Dolnej.

Antosz-Rekucka tworzy i realizuje również własne przedsięwzięcia: m.in. „Tamtej Mszany nie ma już” #   w ramach którego wspólnie z założoną przez siebie grupą teatralną „Emet” przypominała historię i kulturę przedwojennej, chrześcijańsko-żydowskiej Mszany. Z jej inicjatywy fragment ostatniej drogi mszańskich Żydów nazwano Aleją Pamięci Ofiar Holokaustu a obecnie stara się o upamiętnienie miejsca po synagodze stosowną tablicą.

Co roku organizuje obchody Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, miejskie rocznice Zagłady w Mszanie Dolnej czy Dnia Judaizmu.. Odwiedza z uczniami zbiorowe mogiły żydowskie i stary kirkut. Jest autorką artykułów w lokalnej prasie i portalach na temat historii mszańskich Żydów i mszańskich Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Wykorzystuje media społecznościowe do upamiętniania Ofiar Zagłady #   . Na swoich autorskich lekcjach edukuje o niebezpieczeństwach antysemityzmu i dyskryminacji.

Jej odwaga i nieustępliwość zostały dostrzeżona – otrzymała wyróżnienie w IX edycji Nagrody Sendlerowej „Za naprawianie świata”.

ALEKJSANDRA BURA

Aleksandra Bura, polonistka w I LO im. M. Kopernika w Żywcu, od 20 lat swoimi wartościowymi działaniami aktywnie przywraca i chroni pamięć o historii polskich Żydów, w szczególności dawnych mieszkańców Żywca i okolic. Działa z wielką pasją i zaangażowaniem: bada, archiwizuje i opisuje polsko-żydowską historię lokalną.

Dokonała pionierskiej kwerendy zachowanej dokumentacji szkolnej z lat 1904-1945 dzisiejszego żywieckiego liceum, gdzie uczęszczali także żydowscy uczniowie. Opublikowała artykuł wraz ze spisem dwóch pokoleń Żydów - uczniów i ich rodziców. Rozwinęła tę wiedzę - przeprowadziła poszukiwania w zbiorach Yad Vashem, dzięki którym na nowo odkryła biografie dawnych mieszkańców Żywca - zapomnianych 725 ofiar Holokaustu. Zrekonstruowała ich dzieje, uzupełniła informacjami pozyskanymi z innych archiwów, pokazała przedwojenne życie żydowskie i wojenne losy mieszkańców w perspektywie całych rodzin; zebrała dane o życiu nielicznych ocalałych. W obszernej publikacji książkowej przywróciła pamięci o ich przerwanych istnieniu.

Aleksandra Bura pielęgnuje pamięć o wspólnej polsko-żydowskiej przeszłości. Popularyzuje ją wśród

uczniów i kształtuje ich postawy: w ramach programu „Blżej siebie. Historia i kultura dwóch narodów” organizuje w swojej szkole spotkania młodzieży polskiej i żydowskiej. Dzięki temu przyczynia się do wzajemnego zrozumienia i szacunku pomiędzy Polakami a Żydami oraz do zawiązywania trwałych przyjaźni i znajomości między uczestnikami zajęć.

Polonistka z Żywca zorganizowała również w swoim liceum kilka sesji popularnonaukowych i wystaw o tematyce żydowskiej. Jest też inicjatorką powstania i współscenarzystką filmów autorstwa uczniów oraz edukatorką nauczycieli. Dla mieszkańców Żywiecczyny i szerszej społeczności prowadziła wykłady historyczne i kulturowe o tematyce żydowskiej, której jest znaną, cenioną popularyzatorką.

JOLANTA KRAWCZYKIEWICZ

W Słupsku, mieście, które nie miało powojennych tradycji żydowskich, Jolanta Krawczykiewicz współtworzy edukację mieszkańców w zakresie żydowskiej kultury, obyczajów, religii, sztuki i literatury. Jej ogromną zasługą jest wprowadzenie do stałego kalendarza imprez Dni Kultury Żydowskiej oraz upamiętnianie miejsc związanych z przedwojennymi żydowskimi mieszkańcami Słupska.

Organizowane przez nią Dni Kultury Żydowskiej cechuje bogate spektrum tematów i form, które nie ogranicza się tylko do folkloru czy muzyki, ale podejmuje również trudne zagadnienia związane z dążeniem do pojednania. W programie wydarzenia znajdują się spotkania zarówno z lokalnymi duchownymi, historykami, literaturoznawcami czy twórcami, ale również wybitnymi przedstawicielami mniejszości żydowskiej – np. w 2003 i 2016 r. z Szewachem Weissem.

Wśród organizowanych przez panią Krawczykiewicz wydarzeń jest program „Marcowe utraty” – dotyczący powojennej historii stosunków polsko-żydowskich, realizowany z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego. Również we współpracy z tą fundacją przygotowała produkcję spektaklu „Na pograniczu dwóch światów. Dybbuk” wg Szymona Anskiego w 90 rocznicę śmierci autora oraz spektakl „duszy DNA” inspirowanego życiem i postawą moralną Ireny Sendlerowej w 106 rocznicę jej urodzin, a także grę miejską „Śladami słupskich Żydów”.

Jolanta Krawczykiewicz pomaga w upamiętnianiu przedwojennych niemieckich Żydów ze Słupska - we współpracy z honorową obywatelką miasta Isabel Sellheim zorganizowała zbiórkę pieniędzy na tablicę upamiętniającą wywózkę słupskich Żydów do Oświęcimia w 1942 r. Przyczyniła się też do nadania ulicy przy dawnym Domu Przedpogrzebowym imienia Maxa Josepha, ostatniego przedwojennego rabina ze Słupska.

W tym roku, wspólnie z Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej, Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, Fundacją Partnerstwo Dorzecze Stupi, Miastem Słupsk i Isabel Sellheim organizuje projekt pod nazwą „Śladami pamięci”, upamiętniający Żydów słupskich i nawołujący do dialogu międzynarodowego.

Dzięki wydarzeniom organizowanym przez nominowaną zwiększyła się w Słupsku liczba propozycji edukacyjnych, spotkań i imprez, których bohaterami są współcześni Żydzi. Natomiast ich taktowna i umiejętna promocja zjednuje kolejnych sprzymierzeńców i orędowników takich działań.

DARIUSZ PACZKOWSKI

Dariusz Paczkowski jest grafficiarzem, działaczem społecznym i animatorem kultury. Istotą jego działań jest szacunek dla inności, i nie dzielenie ludzi. Od 1987 roku nieprzerwanie zwraca uwagę na problem antysemityzmu, ksenofobii, faszyzacji sfery publicznej, dyskryminacji ze względu na płeć czy łamanie praw człowieka. Posługuje się przy tym różnorodnymi formami: szablonami odbijanymi na ścianach budynków, muralami, happeningami, warsztatami i innymi działaniami edukacyjno-

interwencyjnymi.

Działania Paczkowskiego można określić „społecznym wyrzutem sumienia”. Artysta nie boi się przywoływać zdarzeń, które zapisały się czarną kartą w historii Polski, jak chociażby obowiązujący w XIX wieku w Żywcu zakaz osiedlania się Żydów. Jego szeroko komentowany w mediach mural „Żydów nosimy na rękach... Za granicę miasta” odnoszący się do historii Żydówki, której mieszkańcy Żywca nakazali rodzić dziecko poza rogatkami miasta dobrze obrazuje koszmar tamtego czasu – wykluczenia i pogardy dla „innego”.

Paczkowski przywraca również pamięć o postaciach zasłużonych dla historii Żydów i Polaków. Jego murale upamiętniają takie postaci, jak Marek Edelman – wybitny działacz społeczny i ostatni dowódca powstania w getcie czy Irena Sendlerowa – polska działaczka społeczna, która podczas okupacji hitlerowskiej uratowała około 2500 żydowskich dzieci.

Znaczącym przedsięwzięciem Paczkowskiego był projekt artystyczny „Pamiętajmy dla przeszłości” zrealizowany w 2009 roku w Centrum Żydowskim w Oświęcimiu. W ramach warsztatów graffiti niemieccy wolontariusze namalowali z artystą obraz przedstawiający oświęcimską synagogę spaloną przez Niemców pod koniec listopada 1939 roku.

Dzięki interwencjom Paczkowskiego z przestrzeni publicznej wielu polskich miast znikają symbole i hasła nienawiści widoczne na szyldach i elewacjach – tak stało się m.in. z antysemitkami treściami na terenie Grudziądza. Trudno byłoby chyba znaleźć w Polsce drugiego artystę tak mocno zaangażowanego w przywracanie pamięci o kulturze żydowskiej, a także budowanie dialogu polsko-żydowskiego.

JOANNA PODOLSKA

Pani Joanna Podolska-Płocka jest dyrektorem Centrum Dialogu im. Marka Edelmana. Zajmuje się tam historią łódzkiej społeczności żydowskiej, ale też inspiruje innych do włączania się w tego typu zadania. Dzięki jej pracy żydowska Łódź nie jest wspomnieniem o minionym przemysłowym mieście, ale staje się tętniącym życiem elementem teraźniejszości.

Joanna Podolska-Płocka w ramach kierowania Centrum Dialogu im. Marka Edelmana przyczynia się do popularyzacji wiedzy o łódzkiej społeczności żydowskiej wśród wszystkich grup społecznych i wiekowych. Wspólnie ze swoim zespołem organizuje wiele wydarzeń kulturalnych, popularyzatorskich i edukacyjnych. Dzięki jej działaniom gromadzone są też i przechowywane pamiątki po, głównie łódzkiej, społeczności żydowskiej.

Joanna Podolska-Płocka przyczyniła się też do wzmożenia działalności wydawniczej dotyczącej łódzkiej społeczności żydowskiej i łódzkiego getta. Publikuje prace własne, ale też współpracuje przy przygotowywaniu publikacji innych osób.

Dzięki jej kierownictwu Centrum Dialogu im. Marka Edelmana jest nowoczesną i otwartą na wszelkie inicjatywy instytucją, która w sposób wielopłaszczyznowy przybliży mieszkańcom Łodzi wartości, jakie wnieśli Żydzi do rozwoju miasta. Odbiorcy działań tej instytucji cenią serdeczność pracującego w tej placówce zespołu, co czyni Centrum Dialogu ważnym i potrzebnym miejscem na mapie kulturalnej Łodzi.

IRENEUSZ SOCHA

Ireneusz Socha od blisko 40 lat działa na rzecz ocalenia śladów kultury i obecności Żydów w Dębicy. Żydowskie ślady i pamiątki w tej miejscowości – w tym cmentarz żydowski i teren getta – ocalały lub zostały uporządkowane dzięki jego inicjatywie i współdziałaniu.

Współpracuje z samorządem lokalnym, Towarzystwem Przyjaciół Ziemi Dębickiej, szkołami, prasą oraz Muzeum Regionalnym. Dzięki jego zaangażowaniu, coroczne uroczystości w rocznicę likwidacji dębickiego getta, w tym roku po raz pierwszy zorganizował Urząd Miasta.

Ireneusz Socha utrzymuje żywe kontakty z potomkami dębickich Żydów, w tym ze Związkiem Dębiczan w Izraelu. Odszukał ich dzięki wieloletnim poszukiwaniom i badaniom. Kierując się pasją poznawania dziejów dębickich Żydów zrealizował film „Na wieczność nie ma nic” o dębiczaninie Meirze Goldmanie. Socha dokonał też przekładu Sefer Dembitz - „Księgi Dębicy”, a w swoim wydawnictwie muzycznym Dembitzer Music wydał płytę „Sztetlach”.

Współpracuje również przy projekcie „Bliżej siebie. Historia i kultura dwóch narodów”, który polega na wizytach młodzieży z Aszdod w I LO w Dębicy. Pierwsza odbyła się w 2011 r. Do dziś szkoła gościła izraelską młodzież już sześciokrotnie.

Od lat konsekwentnie walczy o uratowanie dębickiej synagogi, dzisiaj mieszczącej niszczonej dom handlowy. Przygotowany przez Ireneusza Sochę projekt rewitalizacji i przekształcenia budynku w muzeum i salę koncertową znalazł się na liście projektów podstawowych Lokalnego Programu Rewitalizacji Dębicy uchwalonego w tym roku przez Radę Miejską.